

تحلیل نشانه شناختی بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور

تاریخ دریافت:

دکتر یوسف محمدی مقدم^۱

تاریخ پذیرش:

دکتر عبدالرضا امیری^۲

یونس شعبانیان^۳

چکیده

ژانر پلیسی یکی از اصلی ترین ژانر های فیلم و سریال در دنیا است. نکته ای که باید بدان اشاره کرد رابطه ژانر پلیسی فیلم ها و سریال ها و بازنمود منزلت اجتماعی پلیس است. در این تحقیق بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور که در هفته ناجا سال ۹۲ از شبکه یک سیما پخش شد، مورد بررسی قرار گرفت. در تحقیق حاضر از روش رویکرد نشانه شناختی بر اساس نظریات استوارت هال برای مطالعه بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور استفاده گردید که با توجه به این روش، نشانه ها و نمادهایی که از لحاظ منزلت اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت از قرار زیر است: آموزش پلیس، فرماندهی و کنترل، نظم و اقتدار، پلیس و مردم، پلیس زن، تعقیب و گریز، خانواده و پلیس، بدرقه متهم و پلیس و تکنولوژی. همچنین در زمینه بازتاب رسانه ای سریال ماتادور از منظر مردم و منتقدان در مراکز استان های سراسر کشور بر اساس معرفی وظایف و مأموریت های ناجا، نمایش اقتدار نیروی انتظامی و میزان مطابقت این سریال با واقعیت بررسی هایی انجام گردید که با توجه به نتایج به دست آمده می توان گفت به ترتیب ۷۱/۶، ۷۰/۸ و ۴۴/۶ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت این سریال در معرفی وظایف و مأموریت های ناجا، میزان موفقیت در نمایش اقتدار نیروی انتظامی و میزان مطابقت با واقعیت را زیاد، ارزیابی کردند. با مرور بر نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که چهار عنصر ژانر و گونه اثر، تیم و موضوع اثر، نحوه طرح مؤلفه های منزلت اجتماعی و نحوه جمع بندی رویداد داستان بر روی نحوه بازنمود منزلت اجتماعی پلیس مؤثر است که در سریال ماتادور این عناصر به خوبی این مؤلفه ها را بیان نمود و به اظهار رسانه ها و منتقدین دارای سبک نویی در ساخت فیلم های پلیسی برای ایران قلمداد می گردد و توانست در روند ساخت فیلم های پلیسی و مورد حمایت ناجی هنر اهداف مد نظر را دنبال نماید و در حوزه مؤلفه ها و شاخص های منزلت اجتماعی پلیس بازنمود مناسبی را از پلیس به تصویر کشد.

واژه های کلیدی: نشانه شناسی، منزلت اجتماعی، سریال ماتادور، پلیس، بازنمایی

۱- دانشگاه علوم انتظامی، دانشکده فرماندهی و ستاد

۲- ستاد کل نیروی های مسلح

۳- دانشگاه علوم انتظامی، دانشکده اداری و پشتیبانی

مقدمه

یکی از مهمترین ابزار فرهنگ سازی آحاد جامعه، رسانه است و قویترین ایشان سینما و تلویزیون است؛ چرا که سینما علاوه بر هنر، رسانه نیز هست و از زمانی که فیلم های سینمایی بوسیله تلویزیون و شبکه سینمای خانگی گسترده گسترده یافته است، از اثر رسانه ای قوی تری برخوردار شده اند. از این جهت باز نمایی مسائل اجتماعی در سینما از نقطه نظر مطالعات فرهنگی بسیار مهم است؛ چرا که اثرات عمیق فرهنگی بر جامعه مخاطبش می گذارد (آسابرگر، ۱۳۸۰).

بی شک عملکرد پلیس در ایجاد و کیفیت احساس امنیت افراد جامعه بسیار مهم است. در دسترس بودن، سرعت عمل آن، زبده گی و تخصص ایشان، توانمندی در استفاده از تکنولوژی، پاسخگویی و نوع برخورد آنها با مخاطبین و هماهنگی آنها با سایر نهادهای مرتبط با برقراری امنیت جامعه، همه از عناصر تأثیر گذار در احساس امنیت شهروندان، متأثر از عملکرد پلیس است. علاوه بر پلیس باید در نظر داشت که کیفیت عملکرد سایر نیروهای نظامی و امنیتی و حتی قضایی نیز در ایجاد احساس امنیت مؤثر است و تمامی ویژگی های بیان شده برای پلیس می تواند برای سایر نیروها نیز در نظر گرفته شود. در این میان نشان دادن دستاوردهای پلیس و توصیف وضع آن برای افکار عمومی در قالب های مختلف از یک سو و دریافت نظرات مردم و حرکت به سمت برآورده شدن مطالبات مردمی از سوی دیگر، دو اهرم اساسی برای رسیدن به راهکارهایی برای ارتقاء منزلت اجتماعی پلیس از نحوه بازنمایی فعالیت های پلیس در رسانه ها و تحلیل آنها می باشد (حسینیان و فهیمی، ۱۳۸۸).

در سالهای اخیر در زمینه ی تحلیل سینما و شیوه ی تأثیر گذاری و معنا رسانی آن، اندیشه های تازه و مهمی بروز یافته است. این نگرش نشانه شناسی در بنیاد بسیار ساده و کاربردی است؛ زیرا چگونگی کارکرد هر چیز را جویا می شود و تلاش دارد تا با بررسی نشانه هایی که برای به دست آوردن تأثیر دلخواه به کار رفته اند، پاسخهایی بسیار واقع بینانه و عملی بیابد (همایون پور و همکاران، ۱۳۷۱).

باید توجه داشت که بررسی بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سیمای جمهوری اسلامی ایران با روش نشانه شناختی تلفیق سه حوزه فیلم، نشانه شناختی و منزلت اجتماعی پلیس را می طلبد که کمتر در پژوهشی پیش از این دیده شده است، بنابراین در این پژوهش

تلاش کردیم با بررسی بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در سیمای ج.ا.ا با نگاهی به سریال تلویزیونی «ماتادور» کیفیت و یا عدم کیفیت بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس ایران را تحلیل نموده یا به عبارت دیگر سیمای ج.ا.ا تا چه حد در ارتقاء منزلت اجتماعی پلیس در ذهن مخاطبانش اثر گذار بوده است یا خیر.

بخش فیلم و سریال در ژانرهای پلیسی که یکی از پر مخاطب ترین برنامه های تلویزیونی است، در شکل گیری نگرش مردم به پلیس و منزلت اجتماعی پلیس نقش به سزایی دارد. متأسفانه قسمت هایی از فیلم ها و سریال ها با ارائه چهره ای ضعیف از پلیس در حوزه عملکرد، اقتدار، انضباط و اعتماد عمومی به پلیس، منزلت اجتماعی پلیس را خدشه دار می کنند و تصویری غیر واقعی از پلیس را به مردم نشان می دهند که البته این امر به صورت علنی صورت نمی پذیرد و در قالب رمزگان های مختلف و لفافه های گوناگون بر اساس نظرات شخصی و یا سهل انگاری تولید کنندگان صورت می پذیرد. لذا لازم است با بررسی نشانه شناختی تولیدات مورد نظر در یک بازه زمانی مشخص موارد تضعیف کننده و تقویت کننده منزلت اجتماعی پلیس احصاء گردد تا شاهد ارتقاء منزلت اجتماعی پلیس در افکار عمومی گردیم (الیاسی و رادان، ۱۳۸۶).

این پژوهش بیش از آنکه بطور مستقیم در روند فعالیت های ناجا اثر داشته باشد؛ بر روی عملکرد فرهنگی این مجموعه در امر ایجاد فضای امن ذهنی از طریق رسانه ها بویژه رسانه های تصویری می انجامد و بطور کلی هدف پژوهش حاضر تقویت نگاه فرهنگی - هنری - رسانه ای مجموعه نیروی انتظامی و بویژه ناجی هنر در استفاده از سایر عناصر تأثیر گذار در جامعه تولید محصولات فرهنگی و هنری در راستای نیل به اهداف خویش است. این پژوهش کمک می کند بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در سیمای ج.ا.ا رصد گردد و نقاط ضعف موجود اصلاح و نقاط قوت آن احصاء شود.

هدف اصلی تحقیق، بررسی بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در سیمای ج.ا.ا با نگاهی به سریال تلویزیونی «ماتادور» می باشد و در کنار این هدف می توان اهداف دیگری را نیز در این تحقیق جستجو نمود که عبارت اند از:

الف) تعیین شاخص های مؤثر در بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در رسانه های تصویری
ب) ارائه راهکارهایی برای ارتقاء منزلت اجتماعی پلیس برای تولیدات رسانه ای فیلم و

ادبیات نظری

واژه «Analysis» در زبان فارسی به معنای «تحلیل» و «تجزیه و تحلیل» است و واژه «Semiotic» صفت و به معنای «نشانه شناختی» است. تحلیل نشانه شناختی، یکی از روش های تحلیل کیفی است که به بررسی دال ها در یک متن جهت دستیابی به معانی آن به ویژه معانی نهفته در یک متن می پردازد (آریان پور، ۱۳۸۵).

در برخی عبارات، از جمله نوشتارهای دنیس مک کوایل، تحلیل نشانه شناسی را «تحلیل ساختگرا» می نامند. تحلیل های نشانه شناختی به عنوان یکی از روش های تحقیق و نیز مطالعه علایم آن چنان توسعه یافته است که در حد یک رشته تخصصی دانشگاهی به نام سمیوتیک در مطالعات مربوط به ارتباطات جای باز کرده اند (محسنیان راد، ۱۳۸۵). اهمیت این تحلیل در حدی است که برخی نشانه شناسان ادعا می کنند که می توان همه چیز را تحلیل معنا شناسانه کرد؛ معنا شناسی از نظر آنان، ملکه علوم تفسیری محسوب می شود.

نشانه ها و روابط، دو مفهوم کلیدی تحلیل نشانه شناختی هستند و روابط از خود اشیا و نشانه ها مهم تر هستند، (آسابرگر، ۱۳۸۷) زیرا خلق معنا تنها در اثر برقراری روابط میان اشیا انجام می پذیرد؛ مثلاً در واژه های دستور زبان، تنها شکل و ترکیب واژه ها و ارتباط آن ها با هم است که معنای آن ها را تعیین می کند. (آسابرگر، ۱۳۸۷) از دید سوسور نشانه ها در اصل به یکدیگر ارجاع می دهند. در نظام زبان «همه چیز وابسته به روابط است». هیچ نشانه ای قائم بر خود معنی نمی یابد، بلکه ارزش آن ناشی از رابطه آن با نشانه های دیگر است. هم دال و هم مدلول مفاهیمی تقابلی و مبتنی بر جایگاه و رابطه شان با دیگر اجزای نظام هستند (سجودی، ۱۳۸۷).

منزلت در فرهنگ علوم اجتماعی گلد و کُلب، چنین تعریف شده است: منزلت، مقام فرد یا گروه با توجه به توزیع شأن (حیثیت) در یک نظام اجتماعی است که در مواردی به طور تلویحی و با در نظر گرفتن چگونگی توزیع حقوق، مسئولیت ها، قدرت و اقتدار با چارچوب همان نظام همراه است.

در تعریفی دیگر منزلت اجتماعی ارزشی است که یک جمع «جامعه، گروه یا سازمان» برای یک نقش اجتماعی قائل می شوند. در واقع، منزلت اجتماعی متفاوت از پایگاه اجتماعی افراد است. این مفهوم در دو معنی به کار می رود:

۱- شهرت، اعتبار، وجهه، آبرو، حیثیت، پرستیژ، حیثیتی، اعتباری.

۲- پرپرستیژ، باپرستیژ، برای کسب اعتبار که برخی از اندیشمندان معادل این اصطلاح را

آبروی اجتماعی، شأن اجتماعی، حیثیت اجتماعی و اعتبار اجتماعی دانسته اند (بیرو، ۱۳۷۴). منزلت اجتماعی نوعی ارزیابی است که بر پایه معیارهای ارزش اجتماعی معتبر در جامعه از پایگاه اجتماعی یک شخص در ذهن دیگران به عمل می‌آید و نشان می‌دهد که پایگاه شخص نسبت به اشخاص دیگر در فضای اجتماعی کجاست. منزلت اجتماعی متغیری اثرگذار در نحوه انجام مأموریت‌ها و وظایف نیروی پلیس است؛ زیرا این نیرو مستقیماً با مردم در تماس بوده و فقط در صورتی می‌تواند از منزلت اجتماعی مناسبی برخوردار باشد که در انجام مأموریت‌های خود موفقیت مطلوبی را کسب کند. «منزلت نظامیان» ارزش یا مقامی است که نظامیان از جهت شأن و حیثیت در یک نظام اجتماعی خاص (کل جامعه یا سازمان‌های نظامی) از آن برخوردارند (الیاسی و رادان، ۱۳۸۶).

«بازنمایی» یکی از مفاهیم بنیادی در مطالعات رسانه‌ای است. کلمه‌ای که معانی متفاوتی را به همراه دارد (راودراد، اعظم، ۱۳۸۲).

بازنمایی راه و روشی است که از آن طریق، رسانه‌ها حوادث و واقعیت‌ها را نشان می‌دهند. از نظر ریچارد دایر مفهوم بازنمایی در رسانه‌ها عبارت است از: ساختی که رسانه‌های جمعی از جنبه‌های مختلف واقعیت مثل افراد، مکان‌ها، اشیاء، اشخاص، هویت‌های فرهنگی و دیگر مفاهیم مجرد ایجاد می‌کنند (راودراد، اعظم، ۱۳۹۰).

فرهنگ لغات مطالعات رسانه‌ای و ارتباطی بازنمایی را این‌گونه تعریف می‌کند: کارکرد اساسی و بنیادین رسانه‌ها عبارتست از بازنمایی واقعیت‌های جهان خارج برای مخاطبان و اغلب دانش و شناخت ما از جهان بوسیله رسانه‌ها ایجاد می‌شود و درک ما از واقعیت بواسطه و به میانجی‌گری روزنامه‌ها، تلویزیون، تبلیغات و فیلم‌های سینمایی و... شکل می‌گیرد. رسانه‌ها جهان را برای ما تصویر می‌کنند (Flick. Uwe, ۲۰۰۵). تعریف بازنمایی ابزاری برای نمایش واقعیت است و این هدف به میانجی‌گری رسانه‌ها صورت می‌گیرد (Watson and Hill, ۲۰۰۶).

بنابراین مطالعه بازنمایی رسانه‌ای در مطالعات رسانه‌ای، ارتباطی و فرهنگی بسیار مهم و محوری است. از آنجایی که نمی‌توان جهان را با تمام پیچیدگی‌های بی‌شمار آن به تصویر کشید، ارزشهای خبری در قالب مجموعه‌ای از پیچیدگی‌های فنی و محتوایی ارائه می‌دهند. براین اساس بازنمایی عنصری محوری در ارائه تعریف از واقعیت است. (Watson and Hill, ۲۰۰۶).

روش شناسی

براساس نظریات استوارت هال، با دو روش می توان اثر را تحلیل نمود، یکی تحلیل نشانه شناختی و دیگری تحلیل گفتمان. رویکرد نخست به مطالعه نحوه بازنمایی پرداخته و اینکه چگونه زبان به تولید معنا با شیوه های خاص پرداخته است (Hall, ۱۹۷۷). جان فیسک نیز هدف از تحلیل نشانه شناختی را اینگونه بیان می دارد که هدف، معلوم کردن آن لایه های معانی رمزگذاری شده ای است که در ساختار فیلم ها، برنامه های تلویزیون و در کل تولیدات تصویری قرار می گیرد (فیسک، ۱۹۸۷).

در رویکرد گفتمان محور نه تنها به بررسی چگونگی تولید معنا توسط زبان و بازنمایی پرداخته است؛ بلکه در کنار آن به بررسی اینکه چگونه دانشی که یک گفتمان خاص تولید می کند به قدرت ارتباط پیدا می کند و یا چگونه این دانش رفتارهای ما را تنظیم می کند و ذهنیت های ما را می سازد و روش هایی را برای نحوه مطالعه تفکر عملیاتی کردن و معرفی چیزهای خاص برای ما تعریف می کند (Hall, ۱۹۸۰). از آنجا که مطالعه حاضر درباره منزلت اجتماعی پلیس است، لازم است لایه های معنایی متفاوت و متنوع فیلم بررسی شوند، تا به واسطه خوانش نشانه های فیلم، مؤلفه های متعدد و متنوع منزلت اجتماعی پلیس بهتر بررسی و تحلیل گردند. بنابراین در تحقیق حاضر از روش رویکرد نشانه شناختی براساس نظریات استوارت هال برای مطالعه بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور استفاده کرده ایم که با توجه به این روش، نشانه ها و نمادهایی که در این تحقیق از لحاظ منزلت اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته در جدول ۱ فهرست بندی شده اند.

جدول ۱: نشانه‌ها و نمادهای مورد بررسی در سریال ماتادور

ردیف	پلان‌های موضوعی	مورد
۱	آموزش پلیس	۲
۲	فرماندهی و کنترل	۲۲
۳	نظم و اقتدار	۱۰
۴	پلیس و مردم	۵
۵	پلیس زن	۴
۶	تعقیب و گریز	۷
۷	بدرقه متهم	۲
۸	خانواده و پلیس	۴
۹	نمادها	۱۰
۱۰	پلیس و تکنولوژی	۶

بررسی و تحلیل نشانه‌ها و نمادها

با توجه به بررسی سریال در قالب عناوین مختلف به بررسی هر یک از قسمت‌های تعیین شده با بررسی نشانه‌شناسی بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور می‌پردازیم.

• تیتراژ سریال

شروع حرکت دومینوها با نماد گلوله و شکستن یک قطعه شیشه آغاز می‌شوند. گلوله در اذهان همه مردم دنیا نماد جنگ و خونریزی و جرم است و نشانه حرکتی خلاف جریان جاری و آرام در جامعه است. برخورد گلوله با شیشه برای شروع حرکت مهره‌های دومینو طراحی زیبا و قابل توجهی است. شیشه در افکار عمومی نماد ظرافت و شفافیت و حایل است. شکستن شیشه در افکار عمومی بعنوان نشانه یک اتفاق ناگوار همچون شکستن شیشه عمر است. آرامش مهره‌های دومینو قبل از شکستن شیشه نماد ثبات است. در صورت رعایت حریم‌ها، همه چیز در جای خود قرار گرفته است اما با اولین حرکت، یک جریان در محوطه چینش مهره‌ها شروع می‌شود و نظم و ثبات به هم می‌ریزد. همچنین در این میان از دورنگ سیاه و قرمز برای مهره‌ها انتخاب شده است و حرکت مداوم آنها با پیشی گرفتن سیاه‌ها و گاهاً قرمزها روبروست. با دور شدن دوربین از طراحی فضای دومینویی، نقشه سبیل تیر اندازی بعنوان نماد و نشانه انتخاب

هدف به مخاطب نمایش داده می شود که با توجه به نشان دادن تصاویری کلیدی از سریال بر روی آینه های مهره ها، ژانر پلیسی داستان مشخص می شود و با محوریت موفقیت پلیس در صحنه های مختلف تصاویر به مخاطب نشان داده می شود. نماد پلیس، مهره های قرمز است که نشان دهنده جنب و جوش، نشاط و نماد مجرمین مهره های سیاه است که نشان دهنده تاریکی و بدی است. در ظاهر، هدف پلیس و تروریست ها یکسان و رسیدن به یک نقطه مشترک است اما مخاطبین می توانند تفاوت هدف پلیس و گروه تروریست ها را احساس کنند. هدف پلیس دفاع و حفاظت و هدف تروریست ها نابودی و خسارت است. به نظر میرسد تیتراژ توانسته در انتقال اهداف ذاتی خود موفق باشد و پویایی، سرزندگی و موفقیت های پلیس را در مطلع سریال به مخاطبین هر قسمت از سریال در ارایه دهد. براساس مؤلفه های منزلت اجتماعی پلیس در نظریه های مختلف همراهی مخاطبین با پلیس را می توان در شروع داستان احساس کرد که این همراهی و همدلی مردم با پلیس عاملی در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس.

• بدرقه متهم

بدرقه متهم سریال در سال ۱۳۸۱ با استفاده از لباس پلیس در همان سال ها و نشان دادن تعداد بالای مأمورین در خصوص انتقال مجرم قابل توجه است و نشان از دقت و درایت پلیس در انجام وظایف بر اساس اهمیت موضوع دارد. لیکن برای فرار مجرم و شروع داستان اصلی طراحی فرار با بمب گذاری در کانال فاضلاب خیابان و تصادف ساختگی انجام شده است. خودروهای رنگ و رو رفته و چهره های سرد و ماشینی مأمورین پلیس و سرعت و چابکی گروه تروریست و هماهنگی و تسلط آنها بر اجرای این فرار پلیس دهه نشان دهنده ضعف پلیس در دهه ۸۰ است. لذا با توجه به نشانه های مختلفی که در این موضوع به تصویر کشیده شده است پلیس با داشتن امکانات، برنامه ریزی و تجهیزات، ضعیف عمل می کند و مجرمین موفق به فرار می شوند. شاید طراحان فیلم برای نشان دادن پلیس هوشمند و قوی در سال ۹۰ و به تصویر کشیدن این موفقیت، مجبور به ضعیف نشان دادن پلیس بودند ولی این موضوع تصویری مملو از ابهام در خصوص عملکرد و اقتدار پلیس ایجاد می کند که بایستی آثار آن را در ذهن مخاطب بررسی کرد، در بررسی بدرقه متهم و فرار ماتادور بدون نگاه به ادامه داستان می توان گفت پلیس به عدم کفایت و چابکی و درایت محکوم می کند و در نگاه مخاطب بر اساس مؤلفه های منزلت اجتماعی پلیس، پلیس با مشکل روبرو می شود.

• فرماندهی و کنترل

با توجه به اهمیت موضوع فرماندهی در امور پلیسی و هدایت و کنترل امورات از سوی فرماندهان در سریال ماتادور بیست و دو مورد پلان حوزه فرماندهی و کنترل لحاظ شده بود که در قسمت های مختلف سریال به معرض دید مخاطبین گذاشته شده است. اکثر صحنه های مبحث فرماندهی با استفاده از تصاویر نماد گونه اقتدار و اشرافیت و اتکا فرماندهان پلیس به پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران قبل از به تصویر کشاندن حوزه تصمیم گیری و ابلاغ دستور فرماندهان، با استفاده از تصاویرهای شات از فضای بالای شهر تهران و حرکت دوربین از پایین به بالای میله پرچم های در حال احتزاز جمهوری اسلامی ایران که در جلوی ساختمان فرماندهی قرار دارند، بعنوان نماد مدیریت در و نشان دهنده جایگاه مستحکم پلیس در عرصه ملی، و باز نمودی از منزلت اجتماعی پلیس در افکار عمومی هستند. همچنین حوزه های مختلف مدیریت در ناجا به نحو شایسته ای بازنمایی شده است که می توان به مواردی از جمله نظم و انضباط حاکم بر حوزه سلسه مراتب در حوزه پلیس، اطاعت پذیری بی چون و چرای زیر مجموعه های فرماندهی، در اختیار گذاردن فضای لازم برای ابتکار و خلاقیت پرسنل پلیس از سوی فرماندهان، اشراف اطلاعاتی و تخصصی فرماندهان پلیس به مسایل روز، مدیریت ارگانیک در حوزه پلیسی (تخصص گرایی)، دانش بینان بودن پلیس در حوزه فرماندهی و اجرا، همراهی فرماندهان و تیم های اجرایی و پشتیبانی در انجام مأموریت ها و موارد دیگری اشاره کرد که نشان مدیریت موفق و عالی در پلیس را بازنمایی می نماید که برای مخاطب نشانی از دانایی، انسجام، شایستگی افراد پلیس و رمز موفقیت حافظان نظم و امنیت در اجرای وظایفشان است لذا می توان پلان های که با عنوان فرماندهی و کنترل بررسی شد را بازنمایی مدیریت عملیات پلیس در سریال ماتادور دانست که این حوزه یکی از اساسی ترین مؤلفه های ارتقای منزلت اجتماعی پلیس است. در این سریال بیست و دو پلان فرماندهی و کنترل توانست باز نمود قابل توجه ای از منزلت اجتماعی پلیس باشد. اگر در جلسه ویژه فرمانده ارشد (سردار) با حضور فرماندهان و مدیران برای بررسی احتمالات ترور، در انتخاب بازیگر، چهره پردازی و دیالوگ آنها دقت بیشتری شده بود این حوزه را بی نقص ترین پلان های باز نمود پلیس می توانستیم نام ببریم.

• نظم و اقتدار

در سریال ماتادور توانستیم ده مورد از پلان های تهیه و پخش شده در سیمای جمهوری

اسلامی ایران را بعنوان نشانه نظم و اقتدار در پلیس انتخاب کنیم و مورد بررسی قرار دهیم در این ده مورد نشانه های مختلفی از نظم در پلیس با توجه به پلان های بعدی داستان تهیه شده بود. نشانه های چون پارک منظم خودروهای پلیس، نظم در محل پرواز بالگرد و فرود یک بالگرد هنگام پرواز و اعزام به مأموریت، ورود خورد و پلیس به مقر پلیس و احترامات نظامی همکاران، بهره مندی از نماد پرچم جمهوری اسلامی ایران و نظم و انضباط در حوزه عملیات ستادی پلیس، نظم حرکت خودروهای پلیس در عملیات و مواردی دیگر که با پراکنش این پلان ها در روند داستان به مخاطب بازنمایی پلیس را بعنوان مظهر نظم و انضباط و اقتدار به تصویر کشانده شد و سعی شد که این نماد شناخته شده پلیس در کل داستان جاری باشد. جایگاه اجتماعی پلیس و فراتر از آن منزلت اجتماعی پلیس بعنوان نماد نظم و اقتدار نظام جمهوری اسلامی ایران وابسته به وجود این شاخصه و این مؤلفه یکی از اصلی ترین شاخصه های موفقیت پلیس در افکار عمومی است و عامل اصلی در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس.

• پلیس و مردم

در سریال ماتادور توانستیم پنج پلان را با محوریت پلیس و مردم مورد بررسی قرار دهیم که در هر کدام از این پلان ها به اصول روابط پلیس با مردم اشاره شده بود و بازنمایی قابل توجهی از تعامل پلیس با مردم بود این بازنمایی ها را می توان در کمک سرباز نیروی انتظامی به فرد نابینا که همانا فرد تروریست می باشد مشاهده کرد دیالوگ و رفتار بازیگر و طراحی لباس و چهره سرباز نشان از مردمی بودن این نیرو داشت که در خدمت مردم است و هدفش کمک به مردم است اعتماد پلیس به مسافر قطار و بالعکس در اجرای یک مأموریت خطرناک، با توجه پلیس به نوجوانان محل و حساسیت پلیس به باز بودن بند کفش بعنوان زمینه آسیب و رفع آن با دستان پلیس و یا تخلیه قطار از مسافرین و در بغل داشتن کودکی و به یاری کودک جامانده رفتن در واگن و اعتماد پدر به پلیس در اجرای این مأموریت و ارتباط سریع و با اعتماد مردم در ارایه گزارش قتل به پلیس و موارد دیگر همه بازنمایی رابطه عالی بین پلیس و مردم هستند. که در این سریال به نکات کلیدی این تعامل اشاره شده بود و هرچه تعامل پلیس و مردم عمیق تر گردد منزلت اجتماعی پلیس نیز افزایش خواهد یافت لذا باز نمود رفتار پلیس و مردم در سریال به نحو شایسته ای صورت پذیرفته و عاملی در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس است.

• پلیس زن

متأسفانه پلیس زن در سریال ماتادور با آن شیب تند حضور پلیس زن در فیلم ها و سریال های پلیس به تصویر کشیده نشد و فقط در پنج تصویر و اقدامات پیش پا افتاده بازنمایی گردید و شاید این نگاه به پلیس زن در سریال ماتادور، بازنمودی باشد از به حاشیه رانده شدن پلیس زن در نیروی انتظامی باشد.

• تعقیب و گریز

در کل سریال ماتادور هفت مورد تعقیب و گریز به مخاطب نشان داده شد که با توجه به کلیشه ای بودن این امر در تمامی فیلم ها و سریال های پلیسی، مخاطب انتظار وجود صحنه های تعقیب و گریز بیشتر و مهیج تری دارد در این سریال در مجموع ۳۵ دقیقه از مجموع ۴۱۰ دقیقه پخش شده به تعقیب و گریز اختصاص یافته بود. این صحنه ها در پنج مورد تعقیب و گریز خودرویی و دو مورد بصورت پیاده بودند و نماد فرار دزد و تعقیب پلیس بود. با کم اهمیت قرار دادن ایرادات موجود در این موضوع می توان گفت این هفت قسمت توانست با نشان دادن مؤلفه هایی چون دانایی، توانایی و قدرت بدنی پلیس، داشتن امکانات و تجهیزات بروز پلیس، ایثار و رشادت و از جان گذشتگی پلیس، احساس مسئولیت و خطر پذیری پلیس، نظم و انضباط و هماهنگی پلیس اعتماد مردم به پلیس، وظیفه شناسی و اقتدار پلیس بازنمودی از مؤلفه های مهم در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس را به مخاطبین مختلف خود ارائه دهند.

• نمادها

در این قسمت با عنوان نمادها از نماها یا علایمی استفاده شد تا ذهن مخاطب را با پلان های بعدی داستان ارتباط دهد و معنای عمیقی از یک موضوع را با استفاده از نشانه های مختلف به مخاطب القا کند. در این میان می توان به بهره مندی از نماد اعلامیه تسلیت شهید مسیح احدی، قاب عکس شهید در دستان همکارش در زمان تصمیم گیری و پشت زمینه اتاق عملیات و میز کار نقش اول اشاره کرد که کمک می کند که مخاطب بعد از شهادت مسیح احدی نیز حضور او را با نمادهای مختلف احساس کند و این حضور تا آخرین صحنه فرماندهی و کنترل عملیات وجود دارد و به نوعی نشان دهنده زنده بودن شهید و در همراهی او و حمایت معنوی متأثر از جایگاه شهید را به تصویر می کشد. در جای دیگر با استفاده از پوستر تمبر پلیس که

بعنوان نماد نظم و اقتدار پلیس در سال ۸۵ چاپ شده بود حساسترین صحنه های فشار روحی و خستگی پلیس را در هم می آمیزد. در همین پلان با استفاده از پوستری که پست سر همکاران شهید احمدی روی دیوار قرار دارد جمله «هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست» به مخاطب ارایه می شود که ارتباط عاطفی قابل توجهی را بامخاطب برقرار می سازد، مخاطبی که در کمال امنیت آرامش زندگی می کند. این پلان باز نمود زیبایی است از ایثار و رشادت پلیس در تحقق امنیت و عاملی است بر ارتقای منزلت اجتماعی پلیس در منظر مخاطب که بنحو شایسته ای طراحی و به تصویر کشانده شده است.

• پلیس و خانواده

در سریال ماتادور به ارتباط پلیس با خانواده و نشان دادن وضعیت زندگی و اقتصاد و روابط عاطفی خانواده های پلیس توجه شده بود اما با توجه به داستان سریال و محوریت موضوعات پلیسی ورود به این موضوع کمتر در جریان داستان دیده شد. با این حال در چهار پلانی که برای پلیس و خانواده در نظر گرفته شده بود پیام های قابل توجهی در بازنمایی وضعیت پلیس در جامعه و شخصی گری پلیس به تصویر کشانده شد که می توان به وضعیت اقتصادی مناسب پلیس، با در اختیار داشتن منزلی با مبلمان و تجهیزات مناسب و شیک، ارتباط عاطفی درست با همسر، توجه به تربیت فرزند، همراهی با خانواده در بدترین شرایط روحی و عدم انتقال مشکلات درون سازمانی به اعضای خانواده، توجه به نیازهای خانواده از جمله برنامه میهمانی رفتن و تفریح و... اشاره کرد که این تصاویر به نمایش گذارده شده باز نمود مناسبی از وضعیت زندگی پلیس بود و با به تصویر کشاندن آرامش روحی و معیشت مناسب پلیس یکی از مؤلفه های مؤثر در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس را بازنمایی کرد و به جامعه مخاطب وضعیت اقتصادی مناسب و شخصی گری ایده ال پلیس را ارایه داد.

• پلیس و تکنولوژی

در این حوزه که بنظر می رسد یکی از اهداف اصلی سریال در بازنمایی دسترسی و بهره مندی پلیس از تجهیزات در اجرای مأموریت ها به مخاطبین بود موارد قابل توجهی لحاظ شده است که شش مورد آن بررسی شد که دسترسی پلیس به آخرین تجهیزات اطلاعاتی و کنترلی را به نمایش گذارد که می توان به مواردی چون صفحه دیجیتالی که

ایستگاه قطار و حرکت قطارها را نشان می‌داد، شناسایی و کسب اطلاعات کامل افراد مختلف با استفاده از یک قطعه عکس، اشراف اطلاعاتی به اطلاعات مجرمین و متخلفین سایر کشورها و پلیس بین‌الملل، دسترسی به تکنولوژی احصای اطلاعات از یک گوشی شکسته و خرد شده، اشراف اطلاعاتی پلیس به حوزه مخابراتی و مکالمات امنیتی، رصد واژه ماتادور در مکالمات اشاره کرد. موارد فوق بعلاوه سرعت و دقت بالا اجرا مورد انتقاد برخی از مخاطبین قرار گرفته بود لیکن به نظر می‌رسد این موارد در به تصویر کشاندن پلیسی هوشمند، به روز و دانش بنیان طراحی شده بود و شاید باز نمود واقعیت عملکرد حال حاضر پلیس نیست لیکن به نمایش گذاردن تصویری از پلیس بعنوان پلیس مجهز و توانمند در امور الکترونیکی و اشراف اطلاعاتی می‌تواند باز نمودی از آینده نزدیک پلیس به مردم باشد و یا در حوزه پیشگیری برای متخلفین و مجرمین عاملی باز دارنده با این حال بنظر می‌رسد اقتدار و منزلت پلیس در سایه اشرافیت اطلاعاتی و عملکرد سریع پلیس حاصل می‌گردد و این تحقق نخواهد یافت مگر با دسترسی پلیس به مدرن ترین تکنولوژی و اطلاعات روز.

• آموزش

در روند داستان و در قسمت‌های اول دو مورد برنامه آموزش در پلیس به تصویر کشیده شد اولی آموزش تیر اندازی برای پرسنل یگان ویژه و آموزش تخصصی تیر اندازی گروگان گیری و دومی آموزش خنثی سازی بمب در این دو صحنه به نکات قابل توجهی اشاره شد و بازنمایی مناسبی از توجه پلیس به آموزش و تخصص گرایی در پلیس به نمایش گذارده شد. اشاره به دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی، آموزش توسط بهترین‌ها و متخصصین امر، توجه به دستورات سلسله مراتب، اشاره به اهداف پلیس در حفظ نظم و امنیت و حفاظت از جان مردم و... سبب می‌شود که مخاطب زیرکی، چابکی و تخصص پلیس‌های داستان را حاصل آموزش و تجربه در سنوات قبل دانسته و کادر سازی پلیس در حوزه‌های مختلف را با ارایه آموزش توسط بهترین‌ها مشاهده می‌کند و به پویایی تخصص در نیروی انتظامی پی خواهد برد این بازنمایی مناسبی است از مدیریت صحیح نیروی انسانی در پلیس که پلیس متخصص و پویا را به جامعه معرفی می‌کند که می‌تواند در ارتقای منزلت اجتماعی پلیس موثر واقع گردد.

بازتاب رسانه ای سریال ماتادور از منظر مردم و منتقدان

در حوزه بازتاب رسانه ای سریال ماتادور از اولین روزهای پخش سریال در شبکه یک سیمای جمهوری اسلامی ایران توجه منتقدان زیادی را به خود جلب کرد و در سایت های مختلف خبری چون رجا نیوز، صراط، ندای انقلاب و خبرگزاری های مختلف نظرات قابل توجهی را مطرح کردند. جالب اینجاست که اکثر تحلیل های موجود در فضای رسانه ای بعد پخش قسمت های اول و دوم صورت پذیرفت و کمتر تحلیلی را می توان یافت که بعد از پایان سریال انجام شده باشد. با بررسی نقد های مختلف می توان به نکات کلیدی ذیل رسید:

- سریال ماتادور سعی ویژه بر آن دارد تا اشکالات متعدد و ضعف های پر شمارش را در لفافه بازی گرفتن از سوپرستاره های سرشناس و استفاده از جلوه های ویژه تکراری و شگردهای بصری نخ نما شده، پنهان کند و چهره ای موجه از خود را در معرض دید بینندگان به نمایش بگذارد (گروه فرهنگی صراط).

- متخصص خنثی کردن بمب پس از آگاهی یافتن به حساسیت زمان سنج ماده منفجره با سرعت تانکر، با فداکاری - شما بخوانید خودکش - در تانکر می ماند و بدون بیرون پریدن از آن، خود را به کشتن می دهد! (گروه فرهنگی صراط).

- مسیح احدی متخصص خنثی کردن بمب پیش از انفجار بمب، در حالیکه همکارانش در فاصله چند متری تانکر در حال حرکتند می خواهد که مسیری انحرافی و بدون سکنه را به منظور متوقف کردن تانکر به او معرفی کنند تا مردم اطراف آن آسیبی نبینند، اولاً بر اساس تصاویر فیلمبرداری شده بجز ماشین پلیس و تانکر هیچ جنبه دیگری در اتوبان یافت نمی شد؛ ثانیاً اگر این بمب آنقدر قوی بود که اطرافیان تانکر را نیز به کام مرگ بکشاند، چرا هیچ آسیبی به ماشین پلیسی که در نزدیک ترین فاصله به تانکر حرکت می کرد، وارد نیاورد؟ (گروه فرهنگی صراط).

- در کمال تعجب شاهدیم که یک قسمت کامل سریال پلیسی جناب نجفی صرف نشان دادن سوار شدن چند مسافر به قطار می شود. آن هم در ابتدایی ترین و بدترین شکلش. این واقعا سریالی ست که طبق قواعد آثار پلیسی - جاسوسی هالیوود ساخته شده است؟ تازه اگر از بازی بسیار بد بازیگران و فضایی که به شدت تصنعی و پس زننده است، بگذریم (رجا نیوز).

- در همین چند قسمت کاملاً واضح است که دغدغه ای اصلی گروه سازنده «ماتادور» به جای تمرکز بر قصه ای اصلی و شخصیت پردازی و حتی بازی بازیگران و جزئیات کارگردانی،

تنها و تنها «فیلمبرداری» کار و وجوه تصویری اثر بوده و همین هم باعث شده است که اثر جدید «ناجی هنر» خلاصه شود در چند «هلی شات» که جدا جدا و بصورت عکس زیابند و چشم نواز، اما در دل یک سریال نه جذابیتی دارند نه تاثیری بر مخاطب می گذارند و نه حتی نشانی از اقتدار پلیس دارند، چیزی که قاعدتا «ناجی هنر» باید دنبال آن باشد (رجا نیوز).

- «جبار آذین»، منتقد سینما و تلویزیون در گفت و گویی به نقد سریال «ماتادور» مهمترین ویژگی این سریال را فیلمنامه آن دانست و ادامه داد: فیلمنامه آن را نویسنده «هوش سیاه» به نگارش در آورده و باز هم توانسته با گزینش موضوع های جذاب پلیسی و پرداخت باورپذیر حوادث و ماجراها و شخصیت های داستان، امکان ساخته شدن یک سریال دیدنی پلیسی را فراهم کند. وی تأکید کرد: «ماتادور» در اندازه توانایی سازنده یعنی فرهاد نجفی یک اثر بالای متوسط، پر تحرک و تماشایی است و توانسته با استقبال مخاطبان سیما روبرو شود. آذین در عین حال گفت: این سریال اشکالات دیگری نیز دارد اما تمام آنها در سایه تلاش برای تولید یک سریال پلیسی دیدنی، فیلمنامه خوب، موسیقی، خلق صحنه های پر تحرک تعقیب و گریز و جلوه های ویژه میدانی و کامپیوتری کمرنگ می شوند (رجا نیوز).

- فارغ از موضوع بحث این فیلم، باید به این واقعیت اشاره کرد که پلیس ایران در سطح پلیس های جهان دارای بیشترین میزان کشف در پرونده ها است و ضریب امنیت در حوزه های استحقاقی کلانتری ها نسبت به سایر نقاط دنیا دارای بیشترین فراگیری است. به نظر می رسد برای پروژه های آینده ساخت سریال های پلیسی باید دید در نمایش صلابت پلیس آیا باید رو به اغراق آورد و یا با نمایش یک پرونده واقعی آن چیز که در بدنه ناجا برای کشف و یا دستگیری عوامل یک پرونده رخ می دهد را در معرض دید مردم قرار داد تا بینندگان بیش از پیش و ملموس تر به درک واقعیت نایل شوند (به قلم: مصطفی خدابخشی - ندای انقلاب).

با بررسی نکته نظرات مختلف منتقدان می توان به این نتیجه رسید که تغییر در سبک ساخت فیلم های پلیسی که در سریال ماتادور روی داد نظر منتقدان را به خود جلب کرده لیکن رضایت لازم حاصل نشده است که امری طبیعی است و تغییر سبک با مقاومت های روبرو است ولی در خصوص ایرادات سریال در صحنه های تعقیب و گریز، تصاویر و نمادهای که برای اولین بار در فیلم های ایرانی به نمایش گذارده شد و جلوه های ویژه ارایه شده قابل تأمل است و می توان این موضوع را به فال نیک قلمداد کرد چرا که سریالی که مد توجه نباشد نقد هم نخواهد داشت لیکن ایرادات مطرح شده چه از نگاه منتقدان و چه از منظر مردم که در یادداشت های زیر خبر

(کامنت ها) اعلام داشته اند اکثر بجا و قابل بررسی است.

بررسی نظرات پاسخگویان در خصوص سریال ماتادور

در نظر سنجی که سال ۹۲ بعد از هفته ناجا و پخش سریال ماتادور در مراکز استان های سراسر کشور انجام شد نتایج قابل توجهی بدست آمد که قابل بررسی است.

توصیف نظرات پاسخگویان در خصوص تماشای سریال ماتادور

همان طور که ملاحظه می شود ۵۱/۲ از پاسخگویان عنوان نموده اند سریال تلویزیونی «ماتادور» که در هفته ناجا پخش شد را مشاهده کرده اند.

جدول ۲- توزیع نظر پاسخگویان در خصوص تماشای سریال ماتادور

گزینه	فراوانی	درصد
بلی	۶۱۶۲	۲/۵۱
خیر	۵۸۷۷	۸/۴۸
مجموع	۱۲۰۳۹	۱۰۰

نظرات پاسخگویان در خصوص موفقیت سریال ماتادور از نظر شاخص های مختلف:

جدول ۳- توصیف نظر پاسخگویان در خصوص موفقیت سریال ماتادور از لحاظ شاخص های مختلف

میانگین	موفقیت (درصد فراوانی معتبر)					عنوان
	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	
۴/۷۳	۵/۱	۵/۳	۵/۲۳	۳/۴۳	۳/۲۸	معرفی وظایف و مأموریت های ناجا
۵/۷۲	۹/۱	۶/۴	۷/۲۲	۹/۴۲	۹/۲۷	نمایش اقتدار نیروی انتظامی
۸/۵۷	۵/۷	۴/۱۳	۵/۳۴	۵/۲۹	۱/۱۵	میزان مطابقت این سریال با واقعیت
۶۷/۹	۳/۱	۴/۵	۷/۲۹	۷/۴۶	۹/۱۶	کل

همان طور که ملاحظه می شود ۶۳/۶ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت این سریال را از نظر شاخص های فوق، زیاد و خیلی زیاد، ۲۹/۷ درصد متوسط و ۶/۷ درصد کم و خیلی کم ارزیابی نموده اند. میانگین کلی نظر پاسخگویان در این خصوص، ۶۷/۹ (از ۱۰۰ نمره) می باشد.

با توجه به نتایج به دست آمده، می توان گفت:

۱- **میزان موفقیت در معرفی وظایف و مأموریت های ناجا:** ۷۱/۶ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت این سریال در معرفی وظایف و مأموریت های ناجا را، زیاد و خیلی زیاد، ۲۳/۵ درصد متوسط و ۰/۵ درصد کم و خیلی کم ارزیابی نموده اند. میانگین میزان موفقیت سریال در این شاخص، ۷۳/۴ (از ۱۰۰ نمره) می باشد.

۲- **میزان موفقیت در نمایش اقتدار نیروی انتظامی:** ۷۰/۸ درصد از پاسخگویان، میزان موفقیت این سریال در نمایش اقتدار نیروی انتظامی را، زیاد و خیلی زیاد، ۲۲/۷ درصد متوسط و ۶/۶ درصد کم و خیلی کم ارزیابی نموده اند. میانگین میزان موفقیت سریال در این شاخص، ۷۲/۵ (از ۱۰۰ نمره) می باشد.

۳- **میزان مطابقت این سریال با واقعیت:** ۴۴/۶ درصد از پاسخگویان میزان مطابقت این سریال با واقعیت را زیاد و خیلی زیاد، ۳۴/۵ درصد متوسط و ۲۰/۹ درصد کم و خیلی کم ارزیابی نموده اند. میانگین میزان این مطابقت، ۵۷/۸ (از ۱۰۰ نمره) می باشد.

جدول ۴: نتایج آزمون t نمونه های مستقل جهت مقایسه میانگین نظرات مردان و زنان در خصوص میزان موفقیت سریال «ماتادور»

سطح معنادار	درجه آزادی	مقدار آماره t	انحراف معیار	میانگین	فراوانی	
۰/۰۰۱	۶۱۲۸	۳/۴۲	۱۹/۶۹۸	۶۸/۷۵	۳۰۸۵	زنان
			۲۰/۴۰۷	۶۶/۹۹	۳۰۴۵	مردان

با توجه به سطح معنی داری به دست آمده، با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت بین نظرات مردان و زنان در این خصوص، تفاوت معنی داری وجود دارد و زنان میزان موفقیت این سریال را از نظر شاخص های فوق، بیشتر از مردان عنوان نموده اند. نمودار زیر میانگین نظرات مردان و زنان در خصوص موفقیت سریال «ماتادور» از نظر شاخص های مختلف را نشان می دهد.

به منظور مقایسه نظرات مردان و زنان در خصوص این شاخص ها، از آزمون های t نمونه های مستقل استفاده گردید که نتایج این آزمون ها در جدول زیر درج شده است. با توجه به سطوح معنی داری به دست آمده: با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت زنان این سریال را از نظر شاخص های «معرفی وظایف و مأموریت های ناجا» و «میزان مطابقت این

سریال با واقعیت»، موفق‌تر از مردان عنوان نموده‌اند. بین نظرات مردان و زنان در خصوص میزان موفقیت سریال از نظر شاخص «نمایش اقتدار نیروی انتظامی»، تفاوت معنی‌داری وجود نداشته است.

جدول ۵: نتایج آزمون‌های t نمونه‌های مستقل جهت مقایسه نظرات مردان و زنان در خصوص موفقیت سریال «ماتادور» از نظر شاخص‌های مختلف

عنوان	گروه	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	مقدار آماره	درجه آزادی	سطح معنادار
معرفی و وظایف و مأموریت‌های ناجا	زنان	۳۰۸۲	۷۴/۲	۲۱/۵۰	۲/۹۱۳	۶۰۸۸	۰/۰۰۴
	مردان	۳۰۳۹	۷۲/۵	۲۲/۷۶			
نمایش اقتدار نیروی انتظامی	زنان	۳۰۷۹	۷۲/۹	۲۲/۴۳	۱/۰۶۳	۶۰۸۷	۰/۲۸۸
	مردان	۳۰۴۰	۷۲/۲	۲۳/۷۵			
میزان مطابقت این سریال با واقعیت	زنان	۳۰۷۵	۵۹/۲	۲۷/۴۶	۴/۰۴۱	۶۱۰۱	۰/۰۰۰
	مردان	۳۰۲۸	۵۶/۳	۲۸/۰۴			

نتیجه‌گیری کلی

نکته‌ای که باید بدان اشاره کرد رابطه ژانر پلیسی فیلم‌ها و سریال‌ها و بازنمود منزلت اجتماعی پلیس است.

ژانر پلیسی که یکی از اصلی‌ترین ژانرهای فیلم و سریال در دنیا است. همیشه در فیلم‌های پلیسی ایران و جهان، پلیس نقش مثبت فیلم است و در برخورد با بدی‌ها و پلشتی‌های جامعه، پلیس در اوج اقتدار، دانایی و رشادت در جهت حفظ نظر و بالا بردن احساس امنیت در جامعه ایفای نقش می‌کند و این پارامترها همه بازنمودی بر منزلت اجتماعی پلیس بوده و در شمای کلی، پلیس را در جایگاه مناسبی از منزلت اجتماعی بازنمایی می‌نماید.

مرور بر نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که چهار عنصر بر روی نحوه بازنمود منزلت اجتماعی پلیس مؤثر است، که در ادامه این عناصر ویژه و تاثیرگذار دسته‌بندی و ارائه می‌شود.

اولین عنصر، ژانر و گونه اثر می‌باشد که هر فیلم متأثر از قواعد ژانر و گونه آن از یک سو و سبک فیلم‌سازی کارگردان از سوی دیگر داستان خود را می‌سازد و در قالب رمزگانه‌ای فیلم آن را به مخاطبین ارائه می‌نماید. سریال ماتادور کاملاً پلیسی است و کارگردان آن نجفی نیز با تخصص خود در جلوه‌های ویژه و سعی در بهره‌مندی از تکنولوژی‌های جدید

در فیلم های خود سعی داشته پلیسی هوشمند، چابک و مسلط به تکنولوژی روز اشراف اطلاعاتی را برای مخاطبین خود بازنمایی کند و در اجرایی این هدف نیز با بهره مندی از نمادها و تکنیک های فیلم برداری و تأکید بر نظم و انضباط در امور پلیسی توانست موفق عمل نماید و حاصل این تلاش در بازنمود منزلت اجتماعی پلیس نیز موثر واقع گردد.

از دیگر عناصر تأثیر گذار بر روی نحوه بازنمود منزلت اجتماعی پلیس، تیم و موضوع اثر آن است. این سریال بر اساس طرحی از سردار دکتر سعید منتظرالمهدی معاون اجتماعی ناجا و به نویسندگی آرش قادری نویسنده توانایی فیلم ها و سریال های پلیسی تهیه شد در ابتدا بایستی دید سردار منتظرالمهدی که مسئولیت ناجی هنر را نیز دارد و روند ساخت فیلم های پلیسی را مدیریت می نماید چه هدفی از تولید این سریال داشته است. براساس مصاحبه ایشان این سریال با هدف نشان دادن پلیسی هوشمند، سریع و صاحب تکنولوژی ساخته شده و داستان فیلم در سطح خرد به مقوله منزلت اجتماعی پلیس پرداخته است و مؤلفه های کمتری از منزلت اجتماعی را مورد بحث قرار داده اما با توجه به این که کلیه اعمال و رفتار پلیس در کلیه عرصه های اجتماعی و عملکردی بنحوی در شکل گیری منزلت اجتماعی پلیس مؤثر است این سریال با به تصویر کشاندن پلیسی هوشمند و توانمند توانسته بازنمود مؤثری بر منزلت اجتماعی پلیس گردد.

عنصر دیگری که در بررسی بازنمایی منزلت اجتماعی پلیس در سریال ماتادور باید مد نظر قرار گیرد نحوه طرح مؤلفه های منزلت اجتماعی پلیس در لایه های داستانی سریال است. به بیان دیگر، اینکه فیلم ساز مؤلفه های متفاوت منزلت اجتماعی پلیس را در جهت ارتقای منزلت اجتماعی پلیس و یا کاهش آن طرح کرده باشد. این مسئله ای است که در جمع بندی نهایی بازنمود منزلت اجتماعی پلیس در سریال نقش بسزایی دارد. در این سریال با بررسی انجام شده دوازده موضوع مؤثر در بازنمود منزلت اجتماعی پلیس به نحو مناسبی دیده شده بود و توانست بازنمایی قابل قبولی از پلیسی که دارای مشخصه های برتر پلیس مقبول است را به تصویر بکشد که این امر بازنمایی مناسبی از منزلت اجتماعی پلیس نیز است.

اما مهمترین عنصر فیلم که بر مخاطب تأثیر مثبت یا منفی دارد و زمینه ذهنی او را بعد پایان سریال شکل می دهد نحوه جمع بندی رویداد داستان و انتخاب پایان برای آن است که هدف مورد نظر قهرمان داستان و شخصیت محوری محقق شود و به بیان دیگر، نیاز مخاطب مرتفع و احساس اضطراب ناشی از روند داستان از بین برود. پایان موفق داستان

سریال ماتادور با از بین رفتن ماتادور، تعدادی از عوامل داخلی گروه تروریستی و به هلاکت رسیدن هدایت کننده عملیات از خارج کشور (سایمون فلیپ) و نشان دادن اقتدار و موفقیت پلیس در رسیدن به هدف و حذف عاملین بی نظمی موجود در نشان دادن تصاویر ذهنی شخصیت محوری داستان در هنگام تیر اندازی به ماتادور و خروج مقتدرانه او از محل حادثه و پشتیبانی سایر عوامل پلیس با بهره مندی از تصاویر ورود خودروهای پلیس و مأمورین یگان ویژه پایان مورد انتظار و زیبایی را برای داستان ترسیم می کند که مخاطب در کلیت داستان زحمات و خدمات و رشادت ها و ایثار پلیس را در راستای تحقق نظم و امنیت داخلی و ملی به تصویر کشانده شد و روند داستان ارتباط معناداری با مخاطب در راستای محبوبیت پلیس در جامعه داشت و این سریال توانست باز نمود منزلت اجتماعی پلیس در جامعه را به نحو شایسته ای ارایه دهد.

پیشنهادات

- ۱- فیلم ها و سریال های پلیسی پخش شده در تلویزیون و سینمای ایران در بازه های زمانی یکساله توسط مراکز پژوهشی ناجا به روش نشانه شناختی مورد بررسی قرار گیرد.
- ۲- تشکیل کمیته ای در شورای فلیمنامه ناجی هنر برای ارزیابی فیلم نامه ها و تولیدات تلویزیونی و سینمایی از منظر نشانه شناسی باز نمود منزلت اجتماعی پلیس.
- ۳- بررسی نشانه شناختی باز نمود عملکرد و جایگاه اجتماعی پلیس در فیلم های موفق پلیسی سایر کشورها.

منابع و مأخذ

- آسابرگر، آرتور (۱۳۸۰)، روایت در فرهنگ عامه، رسانه و زندگی روزمره، ترجمه: محمد رضا لیراوی. تهران: نشر سروش.
- آسابرگر، آرتور (۱۳۸۷)، روش‌های تحلیل رسانه‌ها، پرویز اجلائی، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها. چاپ سوم.
- الیاسی، محمد حسین؛ رادان، احمد رضا (۱۳۸۶)، رابطه منزلت اجتماعی پلیس با میزان احساس امنیت شهروندان تهرانی، فصلنامه امنیت، سال پنجم، شماره ۴.
- بیرو، آلن (۱۳۷۴)، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه: باقر ساروخانی، تهران: امیرکبیر.
- راودراد، اعظم (۱۳۸۲)، سینما رسانه‌ی فراموش شده، فصلنامه رسانه، سال چهاردهم، شماره دوم.
- راودراد، اعظم (۱۳۹۰)، بازنمایی گفتمان سنت اسلامی از تجربه دینی در سینمای ایران، تحلیل گفتمان فیلم زیر نور ماه، نشریه: علوم اجتماعی، بهار، شماره ۱۰، صفحه ۱ تا ۱۶.
- حسینیان، شهامت؛ فهمی، علی (۱۳۸۸)، بررسی عوامل موثر بر منزلت اجتماعی پلیس راهنمایی و رانندگی، فصلنامه مطالعات مدیریت ترافیک.
۸. فیسک، جان (۱۹۸۷)، فرهنگ تلویزیون، ترجمه مؤگان برومند، مجله ارغنون، شماره ۱۹.
۹. سجودی، فرزانه (۱۳۸۷)، نشانه‌شناسی کاربردی، نشر علم، ص ۱۴۹ تا ۱۵۷.
۱۰. محسنیان راد، مهدی (۱۳۸۵)، ارتباط‌شناسی، سروش، چاپ هفتم، تهران.
۱۱. همایون پور، کیارش؛ بیضایی، بهرام (۱۳۸۲)، بررسی نشانه‌شناختی و جامعه‌شناسی آثار بلند سینمایی، به راهنمایی اعظم راودراد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی، گروه علوم اجتماعی، ارتباطات اجتماعی، کارشناسی ارشد.
12. Flick, Uwe. (2005). An Introduction to Qualitative Research, Second Edition, Sage Publication.
13. Hall, Stuart. (ed.). (1977). representation: cultural reorientation and signifying practices. London, thousand oaks, and new dehli: sage/open university press.
14. Hall, Stuart et al (1980) Culture, Media, Language. London: Hutchinson.
15. Hall, Stuart (1980a) "Cultural Studies and the Centre: Some problematic and problems," in Hall et al, 1980, 15-47.
16. Hall, Stuart (1980b) "Encoding/Decoding," in Hall et al, 1980, 128-138.
17. Watson, James and Hill, Anne (2006). Dictionary of Media and Communication Studies, 7th Edition, Hodder Arnold Publication.